

SUMMIT OSN O ZMĚNĚ KLIMATU V DOHA (KATAR) 2012

Ve dnech 26. listopadu – 7. prosince 2012 se v katarském Doha uskuteční výroční konference OSN o změně klimatu. Hlavními tématy budou jednání o nástupci Kjótského protokolu (nová pravidla mají začít platit už od ledna příštího roku), a podoba nové celosvětové klimatické dohody. Ta by měla zavázat ke snižování emisí skleníkových plynů všechny velké znečišťovatele, tedy i Spojené státy, nebo Čínu a Indii.

Cíl klimatických jednání

Delegáti **Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu** (UNFCCC) se setkávají v situaci, kdy změna klimatu nefiguruje na titulních stránkách novin, jako tomu bylo během konference v Kodani v roce 2009. Současně vzrůstá četnost extrémních meteorologických jevů, které ukazují, že negativní dopady změny klimatu jsou realitou současnosti. Vzpomeňme sucho ve Spojených státech a Mexiku, povodně v Číně a Brazílii, či intenzitu bouře Sandy. Nejen nevládní organizace, ale i soukromé firmy konstatují, že **snaha vyhnout se dramatické změně klimatu musí být zesílena.**[1]

Letošní setkání představuje v úředním jazyce již osmnáctou konferenci smluvních stran **Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu** (COP18) a osmé setkání zemí, které podepsaly **Kjótský protokol** (MOP8). Proces pod hlavičkou OSN představuje důležitý rámec motivující jednotlivé země k potřebným opatřením při řešení „klimatické krize". V neposlední řadě vyjednávání umožňuje, aby o svá práva usilovaly i geopoliticky nevýznamné země, jež jsou často i nejvíce ohroženy dopady klimatické změny[2]. Očekávat od konference v Doha zásadní obrat v omezení celosvětové produkce emisí skleníkových plynů nejspíše nelze, realisticky lze doufat alespoň v konkrétní posun v oblasti adaptace na změnu klimatu, či první kroky v nastartování finanční pomoci pro nejchudší země. Vzhledem k místu konání nelze opomenout ani význam události pro zahájení širší společenské diskuse o změně klimatu v rychle se proměňujícím arabském světě.[3]

Hlavní body Agendy

Mezi nejdůležitější témata letošního summitu patří **osud Kjótského protokolu po roce 2012**, kdy vyprší současné závazky průmyslových zemí ke snižování emisí, a hlavní parametry tohoto nástroje. Mnohé vyspělé země s podpisem nového protokolu již nepočítají (Japonsko), či s podporou váhají (Rusko), anebo z boje utekly zcela (Kanada). Mezi nevyjasněné „detaily" patří kromě jiného délka druhého kola snižování emisí (do roku 2017 či 2020), možnost použít přebytečné uhlíkové kredity (AAU) v příštím kole, či nastavení tržních mechanismů jako je například Mechanismus čistého rozvoje (CDM).

Zároveň se bude jednat o **nové právně závazné dohodě**, jež zahrne od roku 2020 všechny významné znečišťovatele v rozvojovém světě (Čína, Indie) a zejména Spojené státy, které Kjótský protokol nikdy nepodepsaly. Loňská konference v Durbanu vdechla této snaze novou energii díky spojenectví Evropské unie a nejchudších zemí světa. Práce na nové dohodě, jež by se právní závazností měla blížit současnému Kjótskému protokolu, musí být hotovy do roku 2015.

Třetím zásadním tématem bude **financování klimatických opatření v rozvojových zemích**, jež vyspělé státy přislíbily v minulých letech (až 100 miliard dolarů ročně do roku 2020). Zelený klimatický fond[4] sice již existuje, sídlit má v Jižní Koreji, avšak není pravděpodobné, že od ledna 2013 začne proplácet potřebné projekty. Lidé ohrožení negativními dopady změny klimatu zatím z jeho (neexistujících) zdrojů neviděli ani korunu, respektive dolar.

Celkový počet a rozsah témat je však mnohem širší. Početné pracovní skupiny diskutují o pravidlech vykazování a měření emisí, o omezování odlesňování, adaptaci na nepříznivé dopady změny klimatu, transferu čistých technologií do rozvojových zemí, o regulaci emisí skleníkových plynů z námořní a letecké dopravy či detailech nastavení světového obchodu s uhlíkovými kredity.

Pozice Evropské unie

Pozice Evropské unie se na posledním říjnovém zasedání Rady ministrů životního prostředí nikam neposunula[5] a **delegace vyráží do Doha s nejasným mandátem**[6], například pokud jde o omezení možnosti používat nadbytečné uhlíkové kredity v dalším období Kjótského protokolu (KP). Řešení navrhla skupina rozvojových zemí a Číny, ministři osmi (nových) členských zemí EU pod vedením Polska ho však odmítli přijmout za základ pro jednání. Kjóto II tak hrozí být stejným fiaskem, jakým je nyní evropský systém obchodování s emisemi.[7] Evropská unie vyjádřila podporu pro osmileté období druhé fáze KP (2013 – 2020), avšak potvrdila pouze konzervativnější, tedy 20% cíl pro snížení emisí do roku 2020.

[1] Pricewaterhouse Coopers LLP,„Too late for two degrees?," Pricewaterhouse Coopers LLP, Londýn, 2012, 2.

[2] Doležal, Jan, „Klimatická diplomacie mezi vědou a politikou," Sedmá generace 1/2012, Brno 2012, s. 23-24. *http://www.sedmagenerace.cz/text/detail/klimaticka-diplomacie-mezi-vedou-a-politikou*

[3] *http://climatenetwork.org/sites/default/files/12-Oct-31_CAN_November_Newsletter.html#Doha_outlook*

[4] *http://gcfund.net/home.html*

[5] *http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/envir/133229.pdf*

[6] *http://www.zmenaklimatu.cz/aktuality/jednani-evropskych-ministru-zivotniho-prostredi-skoncilo-krachem.html*

[7] *http://chytraenergie.info/index.php/chytra-energie-novinky/klima/221-kdy-nabidka-tisicinasobn-pevyuje-poptavku-*

Složení české delegace

Mgr. Tomáš Chalupa, ministr životního prostředí
Mgr. Tomáš Podivínský, náměstek ministra-ředitel sekce technické ochrany životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí
Ing. Pavel Zámyslický, ředitel odboru energetiky a ochrany klimatu, národní kontaktní osoba pro Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu, Ministerstvo životního prostředí

Další zástupci Ministerstva životního prostředí, zástupce Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva financí a Ministerstva průmyslu a obchodu.

Požadavky nevládních organizací

Konference se účastní také zástupci nevládních organizací z celého světa. Největší mezinárodní sítí sdružující organizace zabývající se ochranou klimatu, včetně důsledků změny klimatu pro rozvojové země, je Climate Action Network International a evropská Climate Action Network – Europe.

Česká **Klimatická koalice** požaduje smysluplné závazky EU pro druhé období Kjótského protokolu, tedy alespoň 30% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020. Koalice podporuje pozici skupiny G77 a Číny k omezení použití uhlíkových kreditů AAU v dalším období Kjótského protokolu. Dále požaduje zajištění dostatečných finančních zdrojů pro Zelený klimatický fond. Česká republika by měla zajistit, aby většina podílu ČR pocházela z veřejných a inovativních zdrojů (výnosy z prodeje emisních povolenek, uhlíková daň nebo zpoplatnění emisí pocházejících z námořní dopravy). ČR by měla podporovat rovnováhu v rozdělení prostředků na adaptační a mitigační opatření a upřednostnit financování nejchudších a nejvíce zranitelných států.

Kontakt

V Doha bude české nevládní organizace sdružené v Klimatické koalici osobně reprezentovat Jan Doležal z analytického centra Glopolis.

Jan Doležal Glopolis, *dolezal@glopolis.org*,
mob.: +420 773 687 862, twitter: *jandolezal*

V ČR bude vývoj jednání sledovat **Klára Sutlovičová** z Centra pro dopravu a energetiku, *klara.sutlovicova@ecn.cz*,
tel.: +420 274 822 150, mob.: +420 605 276 909.

Aktuální informace o konferenci v češtině budou také na internetových stránkách Klimatické koalice: *www.zmenaklimatu.cz*.

Zajímavé odkazy

Konference COP 18 CMP 8 (oficiální web konference, ENG):
http://www.cop18.qa/

Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (oficiální web UNFCCC):
http://unfccc.int/

Změna klimatu (aktuální informace v češtině):
www.zmenaklimatu.cz

Earth Negotiations Bulletin (detailní analýzy International Institute for Sustainable Development): *http://www.iisd.ca/*

ECO (konferenční deník nevládních organizací):
http://climatenetwork.org/eco-blog

Stránky Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC):
http://www.ipcc.ch/

České shrnutí 4. hodnotící zprávy IPCC:
http://www.mzp.cz/cz/ippc_ctvrta_hodnotici_zprava

Glopolis je nezávislé analytické centrum (think-tank) se zaměřením na globální výzvy a příslušné odpovědi České republiky a EU. Ve spolupráci s těmi, kteří utvářejí politiku, byznys a veřejné mínění, je naším dlouhodobým cílem zlepšit politickou kulturu a přispět k přechodu na chytrou ekonomiku, k energetické a potravinové zodpovědnosti. Pro více informací navštivte webové stránky *www.glopolis.org*

Klimatická koalice vznikla v roce 2007 se snahou vyvolat a vést veřejnou diskusi o změně klimatu, o možnostech jejího zmírňování a o dopadech klimatické změny zejména v rozvojových zemích. Klimatická koalice je platformou českých nestátních neziskových organizací, které se zabývají zejména ochranou životního prostředí, rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí.
Více na *www.zmenaklimatu.cz/koalice.html*

Publikace vyšla s finanční podporou České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR a s podporou Evropské unie. Obsah publikace nemusí vyjadřovat stanoviska sponzorů a nezakládá odpovědnost z jejich strany. Více na www.mzv.cz a na *www.europa.eu*.